

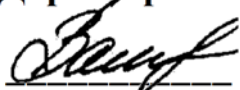
**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
ВІННИЦЬКИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ ІНСТИТУТ**

СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ

**Система забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти
Сертифікована на відповідність ДСТУ ISO 9001:2015 (ISO 9001:2015, IDT)**

Кафедра іноземної філології та перекладу

**ЗАТВЕРДЖУЮ
Директор ВТЕІ КНТЕУ**

 Н. Л. Замкова

31 08 2020

**ПРОБЛЕМИ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ І
ПЕРЕКЛАД**

**ISSUES OF INTERCULTURAL COMMUNICATION AND
TRANSLATION**

РОБОЧА ПРОГРАМА

Ступінь вищої освіти	«магістр»	/ master
Галузь знань	03 «Гуманітарні науки»	/ Humanities
Спеціальність	035 «Філологія»	/ Philology
Спеціалізація/ Освітня програма	Германські мови та літератури (переклад включно), перша - англійська	/ Germanic languages and literatures (including translation), first language - English

Вінниця 2020

Розробник: Нечипоренко В.О., к.філол.н., доцент

Гарант освітньої програми «Германські мови та літератури (переклад включно), перша - англійська» - Іваницька Н.Б., д.філол.н., професор, завідувач кафедри іноземної філології та перекладу ВТЕІ КНТЕУ

Обговорено та схвалено на засіданні кафедри іноземної філології та перекладу 27.08.2020 р. пр. № 8; на засіданні вченої ради обліково-фінансового факультету 28.08.2020 р. пр. № 8 та засіданні вченої ради інституту 31.08.2020 р. пр. № 7.

Рецензенти: Гладь С.В., к.філол.н., доцент;
Нечипоренко Д.В., директор з розвитку та стратегії бізнесу компанії “Voltage Group”

Редактор: Фатєєва Т. Д.
Комп'ютерна верстка: Шуляк Н.В.

Підп. до друку 16.09.2020 р. Формат 60x84/16. Папір офсетний
Друк різнографічний. Ум. друк. арк. 1,80.
Обл.-вид. арк. 1,30. Тираж 5. Зам. № 316.

Редакційно-видавничий відділ ВТЕІ КНТЕУ
21000, м. Вінниця, вул. Хмельницьке шосе, 25

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ:

Мета вивчення дисципліни.

Робоча програма дисципліни «Проблеми міжкультурної комунікації і переклад» призначена для здобувачів вищої освіти, які навчаються за спеціальністю 035 «Філологія». Робоча програма побудована на принципах плюрилінгвізму, інтегрованості розвитку іншомовної компетентності, прозорості, гнучкості та варіативності, програма зорієнтована на формування професійної комунікативної компетентності як мовної поведінки, що є специфічною для академічного і професійного середовища і вимагає набуття лінгвістичної компетентності (мовленнєвих умінь та мовних знань), культурологічної, соціолінгвістичної та прагматичної субкомпетентностей.

Основна мета вивчення дисципліни «Проблеми міжкультурної комунікації і переклад» є формування всебічно розвинутої особистості, висококультурного фахівця-перекладача, професійно-комунікативної компетентності майбутнього фахівця. Глобалізаційні процеси змінюють не тільки політику й економіку, а й характер людського спілкування, яке набуває нових форм і розв'язує нові завдання. У нинішньому часі динамізується спілкування людей, які належать до різних національних та лінгвокультурних спільнот. Це потребує вміння досконало висловлюватися й уважно чути, розуміти специфічні смисли, які виражають та інтерпретують учасники міжкультурної комунікації. Поширення міжнародних контактів і вивчення іноземних мов зумовлюють інтерес до міжкультурної комунікації як наукової і практичної галузі, що нині переживає динамічний розвиток у всьому світі.

Мета курсу «Проблеми міжкультурної комунікації і переклад» полягає у систематизації знань про специфіку культурних моделей поведінки, мову, в якій віддзеркалюються ключові особливості людської особистості та всієї національно-культурної спільноти; формування міжкультурної компетентності, необхідних знань про різні народи та культури з метою уникнення міжетнічних і міжкультурних конфліктів та встановлення комфортних умов спілкування під час виконання фахових завдань.

Курс «Проблеми міжкультурної комунікації і переклад» для здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «магістр» спрямований на підтримання рівня іноземної мови на рівні B2, що відповідає міжнародній практиці мовної освіти у закладах вищої освіти та Проекту Концептуальних засад державної політики щодо розвитку англійської мови у сфері вищої освіти, схваленого МОН України (2019). Критерії вказаного рівня володіння мовою (РВМ) визначено відповідно до дескрипторів, запропонованих Загальноєвропейськими Рекомендаціями з мовної освіти.

Зміст робочої програми створює умови для досягнення здобувачами вищої освіти такого РВМ, який забезпечує академічну і професійну мобільність здобувачів вищої освіти, дає змогу випускникам ЗВО компетентно функціонувати у професійному й академічному контекстах та забезпечує їм базу для навчання упродовж усього життя. Запропонований зміст також передбачає подальший рух у напрямі РВМ C1.

Одержані здобувачами вищої освіти знання можуть вибути використані в процесі ефективного спілкування іноземною мовою в професійному середовищі; під час підготовки публічних виступів у розрізі галузевих проблем; для пошуку нової текстової, аудіо та відео-інформації, що міститься в іншомовних професійних матеріалах; для аналізу іншомовних джерел інформації з метою отримання даних, що є необхідними для виконання професійних завдань та прийняття професійних рішень; для перекладу іншомовних професійних текстів на рідну мову.

Результати вивчення навчальної дисципліни її місце в освітньому процесі.

Результатом вивчення навчальної дисципліни «Проблеми міжкультурної комунікації і переклад» для освітньої програми «Германські мови та літератури (переклад включно), перша - англійська» є формування комплексу компетентностей:

- інтегральна компетентність:

здатність розв'язувати складні задачі і проблеми в галузі лінгвістики, літературознавства, перекладу в процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає проведення досліджень та характеризується невизначеністю умов і вимог.

- загальні компетентності:

ЗК 2. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК 4. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК 7. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 8. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК 9. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК 10. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

ЗК 11. Здатність проведення досліджень на належному рівні

- спеціальні (фахові) компетентності:

СК 4. Здатність здійснювати науковий аналіз і структурування мовного / мовленнєвого й літературного матеріалу з урахуванням класичних і новітніх методологічних принципів.

СК 6. Здатність застосовувати поглиблені знання зі філологічної спеціалізації для вирішення професійних завдань.

СК 7. Здатність вільно користуватися спеціальною термінологією в обраній галузі філологічних досліджень.

СК 8. Усвідомлення ролі експресивних, емоційних, логічних засобів мови для досягнення запланованого прагматичного результату.

СК 9. Здатність використовувати сучасні комунікативні та перекладацькі стратегії для забезпечення ефективної міжкультурної комунікації.

Формування зазначених компетентностей *культурологічні, соціолінгвістичні, прагматичні* субкомпетентності, а також *уміння вчитися*:

- усвідомлювати, як ключові цінності, переконання та поведінка в академічному і професійному середовищі України відрізняються при порівнянні однієї культури з іншими (міжнародні, національні, інституційні особливості);

- розуміти різні корпоративні культури в конкретних професійних контекстах і те, яким чином вони співвідносяться одна з одною;
- застосовувати міжкультурне розуміння у процесі безпосереднього усного і писемного спілкування в академічному та професійному середовищі;
- належним чином поводити себе й реагувати у типових світських, академічних і професійних ситуаціях повсякденного життя, а також знати правила взаємодії між людьми у таких ситуаціях (розпізнавання відповідних жестів, спілкування очима, усвідомлення значення фізичної дистанції та розуміння жестикуляції у кожній з таких ситуацій);
- усвідомлювати специфіку культур мов, що вивчаються, системи їхніх цінностей і норм, які визначають правила вербальної і невербальної поведінки носіїв цих культур;
- поглиблювати культурну сенсифікацію як по відношенню до власних культурних особливостей, так і по відношенню до специфіки інших культур;
- розвивати здатність до аналізу і адекватної інтерпретації процесів і результатів взаємодії представників різних культур та культурних груп за конкретних умов інтеракції;
- орієнтуватися в системі загальнолюдських цінностей і враховувати особливості ціннісно-сміслових орієнтацій різних соціальних, національних, релігійних і професійних спільнот у соціумі;
- володіти навичками міжкультурної комунікації, які забезпечують адекватність соціальних і професійних контактів;
- аналізувати проблемні ситуації у сфері фахової діяльності;
- аналізувати матеріали сучасних досліджень в галузі лінгвістики, перекладознавства і теорії міжкультурної комунікації для самостійного використання;
- аналізувати результати власної практичної діяльності у сфері міжкультурної комунікації і перекладу з метою її удосконалення і підвищення кваліфікації;
- володіти знаннями про концептуальну і мовну картину світу носія іншомовної культури;
- використовувати потенціал мови для досягнення комунікативних цілей і бажаного впливу в іншомовному контексті;
- розуміти вимоги щодо оцінювання, критерії виставлення балів на екзаменах, тестах та при виконанні окремих завдань;
- належним чином здійснювати самооцінювання.

Програмними результатами навчання здобувачів з навчальної дисципліни «Проблеми міжкультурної комунікації і переклад» є:

ПРН 1. Оцінювати власну навчальну та науковопрофесійну діяльність, будувати і втілювати ефективну стратегію саморозвитку та професійного самовдосконалення.

ПРН 2. Упевнено володіти державною та іноземною мовами для реалізації письмової та усної комунікації, зокрема в ситуаціях професійного й наукового спілкування; презентувати результати досліджень державною та іноземною мовами.

ПРН 3. Застосовувати сучасні методики і технології, зокрема інформаційні, для успішного й ефективного здійснення професійної діяльності та забезпечення якості дослідження в конкретній філологічній галузі.

ПРН 4. Оцінювати й критично аналізувати соціально, особистісно та професійно значущі проблеми і пропонувати шляхи їх вирішення у складних і непередбачуваних умовах, що потребує застосування нових підходів та прогнозування.

ПРН 5. Знаходити оптимальні шляхи ефективної взаємодії у професійному колективі та з представниками інших професійних груп різного рівня.

ПРН 6. Застосовувати знання про експресивні, емоційні, логічні засоби мови та техніку мовлення для досягнення запланованого прагматичного результату й організації успішної комунікації.

ПРН 7. Аналізувати, порівнювати і класифікувати різні напрями і школи в лінгвістиці.

ПРН 10. Збирати й систематизувати мовні, літературні факти, інтерпретувати й перекладати тексти різних стилів і жанрів.

ПРН 11. Здійснювати науковий аналіз мовного, мовленнєвого й літературного матеріалу, інтерпретувати та структурувати його з урахуванням доцільних методологічних принципів, формулювати узагальнення на основі самостійно опрацьованих даних.

ПРН 12. Дотримуватися правил академічної доброчесності.

ПРН 14. Створювати, аналізувати й редагувати тексти різних стилів та жанрів.

ПРН 16. Використовувати спеціалізовані концептуальні знання з мовознавства для розв'язання складних задач і проблем, що потребує оновлення та інтеграції знань, часто в умовах неповної/недостатньої інформації та суперечливих вимог.

ПРН 17. Планувати, організовувати, здійснювати і презентувати дослідження та/або інноваційні розробки в конкретній філологічній галузі.

Міждисциплінарні зв'язки: програма упорядкована відповідно до анотації освітньо-професійної програми підготовки магістрів, тісно пов'язана з іншими нормативними дисциплінами, зокрема «Першою іноземною мовою (англійською)» та «Жанровими теоріями перекладу». Набуті знання можуть бути використані в процесі вивчення фахових дисциплін, під час підготовки індивідуальних проєктів, творчих завдань, проходження практики і в подальшій роботі за фахом.

Критерії оцінювання результатів навчання

Рівні компетентності	За шкалою КНТЕУ	Критерії оцінювання
1	2	3
Високий (дослідницький)	90-100	Має обґрунтовані та всебічні знання з дисципліни, вміє узагальнювати та систематизувати набуті знання; самостійно знаходить джерела інформації та працює з ними; проводить власні дослідження, може використовувати набуті знання та вміння при розв'язанні задач.
Достатній (частково-пошуковий)	82-89	Володіє навчальним матеріалом, вміє зіставляти та узагальнювати, виявляє творчий інтерес до предмету, виконує завдання з повним поясненням та обґрунтуванням, але допускає незначні помилки; може усвідомити нові для нього факти, ідеї.
	75-81	Володіє визначеним програмою навчальним матеріалом; розв'язує завдання, передбачені програмою, з частковим поясненням.
Елементарний (репродуктивний)	69-74	Володіє навчальним матеріалом на репродуктивному рівні; може самостійно розв'язати та пояснити розв'язання завдання.
	60-68	Ознайомлений з навчальним матеріалом, відтворює його на репродуктивному рівні; виконує елементарні завдання за зразком або відомим алгоритмом.
Низький (фрагментарний)	35-59	Ознайомлений та відтворює навчальний матеріал на рівні окремих фактів та фрагментів матеріалу; під керівництвом викладача виконує елементарні завдання.
	1-34	Ознайомлений з навчальним матеріалом на рівні розпізнавання та відтворення окремих фактів.

Результат виконання екзаменаційних завдань оцінюється з урахуванням результатів у співвідношенні 80:20, де 80 – максимальна оцінка за виконання екзаменаційного завдання, 20 – результат поточної успішності відповідно до шкали переводу поточної роботи для врахування її при підсумковій оцінці.

Обсяг дисципліни в кредитах та його розподіл (тематичний план)

Назва теми	Кількість годин				Форми контролю
	Усього годин/кредитів	з них			
		лекції	практичні (лабораторні) заняття	СРС	
1	2	3	4	5	6
ІІІ семестр					
Тема 1. Міжкультурна комунікація як академічна дисципліна	12	2	2	8	
1. Історія і причини становлення дисципліни «Проблеми міжкультурної комунікації і переклад»	6	2		4	УО, ПЗ, Т, ТЗ
2. Міждисциплінарне підґрунтя і мультипарадигмальність міжкультурних комунікацій	6		2	4	УО, ПЗ, Т, ТЗ
Тема 2. Основні аспекти міжкультурної комунікації	12	2	2	8	
3. Поняття культури	6	2		4	УО, ПЗ, ІЗ, СУН
4. Поняття комунікації	6		2	4	УО, ПЗ, ІЗ, СУН
Тема 3. Рівні та форми міжкультурної комунікації	14	4	2	8	
5. Поняття міжкультурної комунікації	4	2		2	УО, ПЗ, Т, ІЗ
6. Рівні міжкультурної комунікації	4	2		2	УО, ПЗ, Т, ІЗ, ТЗ
7. Форми міжкультурної комунікації	6		2	4	УО, ПЗ, Т, ІЗ, ТЗ, СУН
Тема 4. Психологічні аспекти міжкультурної комунікації	16	2	4	10	
8. Ідентичність особистості і культура	4	2		2	УО, ПЗ, Т, ІЗ, ТЗ, СУН
9. Стереотипи і упередження та їхня роль у міжкультурній комунікації	6		2	4	УО, ПЗ, ІЗ, ТЗ, К
10. Кроскультурна психологія та її значення для ефективної міжкультурної комунікації та перекладу	6		2	4	УО, ПЗ, Т, ІЗ

Тема 5. Лінгвістичні аспекти міжкультурної комунікації і перекладу	10	2	2	6	
11. Мова і культура	4	2		2	УО, ПЗ, ІЗ, СУН
12. Переклад як спосіб сприйняття чужої культури	6		2	4	УО, ПЗ, ІЗ, СУН
Тема 6. Західна традиція вивчення міжкультурних комунікацій	16	2	4	10	
13. Теорія Е.Холла	4	2		2	УО, ПЗ, Т, ІЗ, ТЗ
14. Теорія культурного шоку	6		2	4	УО, ПЗ, Т, ІЗ, К
15. Теорія кроскультурної адаптації і переклад	6		2	4	УО, ПЗ, Т, ІЗ
Тема 7. Етноцентризм і «незахідні» теорії вивчення міжкультурних комунікацій і перекладу	10	2	2	6	
16. Етноцентризм і етнорелятивизм	4	2		2	УО, ПЗ, ІЗ, ТЗ
17. Колоніальна свідомість та расизм	6		2	4	УО, ПЗ, Т, ІЗ
Тема 8. Картини світу і концептосфера нації	20	4	4	12	
18. Картина світу як віддзеркалення свідомості	4	2		2	УО, ПЗ, Т, ІЗ
19. Мовна картина світу	6		2	4	УО, ПЗ, Т, ІЗ, ТЗ
20. Ціннісна картина світу	4	2		2	УО, ПЗ, Т, ІЗ, ТЗ, СУН
21. Часова і просторова картини світу	6		2	4	УО, ПЗ, Т, ІЗ, ТЗ
Тема 9. Типи культур і міжкультурні стилі комунікації	16	2	4	10	
22. Основні типи культур	4	2		2	УО, ПЗ, Т, ІЗ, СУН
23. Субкультури і постсубкультури: особливості виникнення та комунікації	6		2	4	УО, ПЗ, Т, ІЗ, К
24. Міжкультурні стилі комунікації	6		2	4	УО, ПЗ, Т, ІЗ

Тема 10. Вербальне вираження національних особливостей і переклад	10	2	2	6	
25. Особливості лінгвістичного каналу комунікації	4	2		2	УО, ПЗ, Т, ІЗ, ТЗ
26. Стратегії і тактики подолання перекладацьких труднощів	6		2	4	УО, ПЗ, ІЗ, ТЗ, Т
Тема 11. Невербальне вираження національних особливостей	10	2	2	6	
27. Кроскультурні відмінності невербальних кодів комунікації	4	2		2	УО, ПЗ, ІЗ, ТЗ, Т
28. Паралінгвістичний канал комунікації	6		2	4	УО, ПЗ, ІЗ, ТЗ, Т
Тема 12. Невдачі у міжкультурній комунікації	10	2	2	6	
29. Сутність і природа комунікативних девіацій	4	2		2	УО, ПЗ, ІЗ, ТЗ, СУН
30. Комунікативні табу і переклад	6		2	4	УО, ПЗ, ІЗ, К, СУН
Тема 13. Глобалізація та інформаційне суспільство	14	4	2	8	
31. Міжкультурні комунікації і глобалізація	4	2		2	УО, ПЗ, Т, ІЗ, ТЗ
32. Реалізація принципів академічної доброчесності в інформаційному суспільстві	4	2		2	УО, ПЗ, Т, ІЗ, ТЗ
33. Культурно-специфічна комунікація он-лайн	6		2	4	УО, ПЗ, Т, ІЗ, СУН
Тема 14. Мови і культури світу в єдності відмінностей	10	2	2	6	
34. Єдність законів природи, мов і культур	4	2		2	УО, ПЗ, Т, ІЗ, СУН
35. Концепція семантичних примітивів	6		2	4	УО, ПЗ, Т, ІЗ
Разом	180/6	34	36	110	
Підсумковий контроль – екзамен					

Примітка:

УО – усне опитування;

ПЗ - письмове завдання;

Т- тестування;

Р- реферативне повідомлення;

ІЗ – індивідуальне завдання;

ТЗ - творче завдання

К- кейс

СУН – система управління навчанням.

II. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Зміст дисципліни (теми програми).

Тема 1. Міжкультурна комунікація як академічна дисципліна

Міжкультурна комунікація як наука. Причини вивчення міжкультурних комунікацій. Історія становлення міжкультурної комунікації як академічної дисципліни. Сутність, об'єкт і предмет міжкультурної комунікації. Актуальні проблеми і напрямки досліджень. Міждисциплінарність та мультипарадигмальність міжкультурної комунікації.

Тема 2. Основні аспекти міжкультурної комунікації

Різні підходи до визначення поняття «культура». Механізми засвоєння культури. Інкультурація і соціалізація. Процес акультурації та його результати. Науковий опис культури. Кроскультурні (міжкультурні) дослідження.

Різні підходи до визначення поняття «комунікація». Моделі комунікації. Проблема ефективності комунікації. Закони комунікації. Теорія комунікативного пристосування.

Тема 3. Рівні та форми міжкультурної комунікації

Основні категорії міжкультурної комунікації: «нація», «народ», «етнос». Сутність поняття «національно-етнічна свідомість». Розмежування понять «менталітет» і «ментальність». Поняття культурного синдрому.

Рівні міжкультурної комунікації: цивілізаційний, національний, етнічний, груповий, міжособистісний. Вибір адекватних комунікативних стратегій на кожному рівні міжкультурного спілкування.

Основні форми міжкультурних комунікацій: культурний конфлікт, культурна дифузія, культурна експансія, діалог культур.

Тема 4. Психологічні аспекти міжкультурної комунікації

Вплив психологічних факторів на комунікацію. Поняття: Я-концепція, особистість, ідентичність, face (публічний образ Я). Види ідентичностей. Етнічна ідентичність. Соціальні ролі. Теорія ввічливості і основні стратегії ввічливості.

Специфіка психічних процесів у різних культурних групах. Особливості когнітивної діяльності в різних культурних групах. Культурна детермінація свідомості. Психологія емоцій у кроскультурному контексті. Стереотипи і упередження та їхня роль у міжкультурній комунікації. Кроскультурна психологія та її значення для ефективної міжкультурної комунікації.

Тема 5. Лінгвістичні аспекти міжкультурної комунікації

Сутність проблеми співвідношення мови і культури. Різні підходи до вивчення проблеми співвідношення мови і культури. Гіпотеза лінгвістичної відносності.

Переклад як спосіб сприйняття чужої культури. Переклад як лінгвокультурологічний процес. Питання перекладності / неперекладності.

Тема 6. Західна традиція вивчення міжкультурних комунікацій

Практикоорієнтованість міжкультурної комунікації в західній науковій традиції. Внесок Е.Холла. Вплив книги Е.Холла «Мовчазна мова» (“The Silent Language”) на розвиток міжкультурної комунікації. Теорія високо- і низькоконтекстуальних культур Е.Холла.

Теорія культурного шоку К.Оберга. Поняття культурного шоку. Етапи і значення культурного шоку.

Теорія кроскультурної адаптації і переклад. Адаптація як природне і універсальне явище. Процес міжкультурної адаптації. Динаміка стрес-адаптація-зростання. Подолання труднощів у процесі адаптації.

Тема 7. Етноцентризм і «незахідні» теорії вивчення міжкультурних комунікацій і перекладу

Модель розвитку міжкультурної чутливості за М.Беннеттом. Визначення поняття етноцентризм. Ознаки етноцентризму, його основні види і функції. Прояви етноцентризму в культурі. Войовничий етноцентризм. Вплив етноцентризму на процес міжкультурної комунікації та переклад. Етнорелятивізм. Стадії етнорелятивізму. Еволюційні стратегії.

Деколоніальні дослідження. Колоніальна свідомість і расизм. Толерантність та рівні її прояву. Структура толерантності.

Тема 8. Картини світу і концептосфера нації

Картина світу як віддзеркалення свідомості. Типи картин світу. Концепція Мартина Гайдеггера. Поняття про мовну картину світу. Історія вивчення мовної картини світу (В.Гумбольдт, В.-Д. Вітні, Ф.Боас, Е.Сепір, Б.Ворф, Л.Вайсгербер). Концептуальна картина світу. Сутність поняття «концепт». Чинники відмінностей між мовними і концептуальними картинами світу.

Оцінна природа людської ментальності. Ціннісна (аксіологічна) картина світу. Ціннісні доміанти. Поняття про національні цінності. Історичні підвалини британських національних цінностей. Ключові ціннісні концепти британців. Домінанти американських цінностей. Арабські цінності. Ціннісна картина світу українців. Мінливість ціннісних концептів.

Розподіл часу в різних культурах. Сприйняття часу в різних культурах. Національна специфіка часової картини світу та її роль у міжкультурній комунікації. Відображення національних розбіжностей часової картини світу в мовах. Простір у різних культурах. Розбіжності національних інтерпретацій простору. Відображення національних розбіжностей просторової картини світу в мовах.

Тема 9. Типи культур і міжкультурні стилі комунікації

Основні типи культур. Типи культур за контекстною спрямованістю. Типи культур за спрямованістю мети діяльності. Типи культур за дистанцією влади. Типи культур за ставленням до невизначеності. Типи культур за гендерною ознакою. Типологічні особливості української культури.

Основні підходи до вивчення субкультурних спільнот. Молодіжні субкультури: особливості виникнення і комунікації.

Міжкультурні стилі комунікації. Міжкультурні особливості комунікативної поведінки.

Тема 10. Вербальне вираження національних особливостей і переклад

Сутність вербальної комунікації. Звуковий аспект мови. Лексика і фразеологія: слово як одиниця міжмовного зіставлення; значення і смисл слова у міжкультурній комунікації; семантична відмінність слів у різних мовах. Лексична конотація в мовних культурах: сутність лексичної конотації; мовні конотації і порівняння. Внутрішня форма слова. Міжмовні омоніми. Безеквівалентна лексика і фонові знання. Звертання. Інші способи мовного вираження національної специфіки.

Тема 11. Невербальне вираження національних особливостей

Значення правил і особливостей невербального спілкування, характерних для різних культур, для якісної і ефективної взаємодії в процесі міжкультурної комунікації і перекладу. Сутність, основні види і функції невербальної комунікації. Мовчання як форма комунікації. Міжкультурні відмінності невербальних кодів комунікації: зовнішній вигляд і одяг; мова тіла; паралінгвальні засоби комунікації; проксемика. Особливості контактних і дистантних культур.

Тема 12. Невдачі у міжкультурній комунікації

Сутність і природа комунікативних девіацій. Типологія комунікативних девіацій. Вплив національно-культурних чинників на процес спілкування. Аспекти мовного коду в міжкультурній комунікації. Національно-культурна специфіка мовленнєвого етикету. Комунікативні табу. Національно-культурні особливості вияву і організації мовленнєвого жанру. Національно-культурна специфіка максим спілкування. Невдачі у міжкультурній комунікації. Модель стилів міжкультурних конфліктів (ICS model).

Тема 13. Глобалізація та інформаційне суспільство

Інформаційне суспільство: поняття і особливості. Процеси глобалізації і міжкультурні комунікації. Культурно-специфічна комунікація он-лайн. Англійська мова в Інтернет-комунікації. Особливості проектування культурно-специфічних інтерфейсів і контенту.

Реалізація принципів академічної доброчесності в інформаційному суспільстві.

Тема 14. Мови і культури світу в єдності відмінностей

Єдність законів природи, мов і культур. Мова і ноосфера. Мова як енергія людської культури. Концепція «семантичних примітивів». Поняття метамови. Аксиома співвідношення макро- та мікросвітів. Елементарні семантичні одиниці. Найпростіші ментальні концепти. Процеси гармонізації універсуму і ноосфери.

Структура навчальної дисципліни

Результат навчання	Навчальна діяльність	Робочий час студента, год.
III семестр		
Тема 1. Міжкультурна комунікація як академічна дисципліна		4/8
<p>Знати: предмет вивчення міжкультурних комунікацій, етапи становлення дисципліни, міждисциплінарні підвалини міжкультурних комунікацій, головні наукові школи і базові підходи до дослідження міжкультурних комунікацій</p> <p>Вміти: користуватися понятійним апаратом дисципліни в межах запропонованих завдань</p>	<p style="text-align: center;"><u>Лекція 1.</u> <i>Історія і причини становлення дисципліни «Проблеми міжкультурної комунікації і переклад»</i></p> <p style="text-align: center;">План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сучасна міжкультурна комунікація як наука і навчальна дисципліна. 2. Мета, об'єкт, предмет і завдання дисципліни «Проблеми міжкультурної комунікації і переклад». 3. Актуальні проблеми і напрямки досліджень. <p><i>Рекомендовані джерела:</i> Основні: 2, 3, 4 Додаткові: 6, 12, 22, 24, 28, 29 Інтернет-ресурси: 48, 49, 50</p>	2
	<p>Самостійна робота студентів: Вивчення та доповнення матеріалу лекції, підготовка до практичного заняття. Опрацювання питань для самостійного вивчення:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Причини вивчення міжкультурних комунікацій. - Історія становлення міжкультурної комунікації як академічної дисципліни. - Аспекти міжкультурної комунікації та її взаємозв'язки з іншими галузями знань. <p>Підготовка індивідуальних творчих завдань-презентацій.</p>	8

	<p align="center"><u>Практичне заняття 1.</u> Міждисциплінарне підґрунтя і мультипарадигмальність міжкультурних комунікацій</p> <p align="center">План</p> <ol style="list-style-type: none"> Внесок вітчизняних і зарубіжних науковців у розвиток теорії і практики міжкультурної комунікації. Міждисциплінарність міжкультурної комунікації. Мультипарадигмальність міжкультурної комунікації. <p><i>Рекомендовані джерела:</i> Основні: 2, 3, 4 Додаткові: 6, 12, 22, 24, 28, 29 Інтернет-ресурси: 48, 49, 50</p>	2
Тема 2. Основні категорії міжкультурної комунікації		4/8
<p>Знати: визначення поняття «культура»; базові наукові підходи до визначення поняття «культура» і дослідження культури; механізми засвоєння культури; різні підходи до визначення поняття «комунікація»; закони комунікації</p>	<p align="center"><u>Лекція 2.</u> Поняття культури</p> <p align="center">План</p> <ol style="list-style-type: none"> Проблема визначення поняття «культура». Соціалізація та інкультурація. Кроскультурні дослідження та транслятологія. <p><i>Рекомендовані джерела:</i> Основні: 2, 3, 4, 5 Додаткові: 6, 7, 12, 13, 17, 18, 28, 32 Інтернет-ресурси: 41, 43, 45</p>	2
<p>Вміти: визначати приналежність до тієї чи іншої культурної групи за низкою критеріїв; аналізувати етапи інкультурації; визначати та оцінювати стратегії акультурації; характеризувати особливості основних моделей комунікації</p>	<p>Самостійна робота студентів: Вивчення та доповнення матеріалу лекції, підготовка до практичного заняття. Опрацювання питань для самостійного вивчення:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Акультурація і особливості формування нової культури. - Способи визначення ефективності комунікації. - Застосування теорії комунікативного пристосування в аналізі ситуації міжкультурного спілкування. <p>Підготовка індивідуальних творчих завдань-презентацій.</p>	8

	<p align="center"><u>Практичне заняття 2.</u> <u>Поняття комунікації</u></p> <p align="center">План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Проблема визначення поняття «комунікація». 2. Основні моделі комунікації. 3. Закони комунікації. <p><i>Рекомендовані джерела:</i> Основні: 1, 3, 4, 5 Додаткові: 23, 24, 27 Інтернет-ресурси: 41, 42, 43, 49</p>	2
Тема 3. Рівні та форми міжкультурної комунікації		6/8
<p>Знати: значення основних категорій міжкультурної комунікації; сутність поняття «національно-етнічна свідомість»; психокогнітивну і соціокультурну природу стереотипів; сутність понять «прототип», «архетип», «національно-культурний символ»</p> <p>Вміти: характеризувати природні і соціоетнічні чинники конфлікту «свого» і «чужого»</p>	<p align="center"><u>Лекція 3.</u> <u>Поняття міжкультурної комунікації</u></p> <p align="center">План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сутність категорій «нація», «народ», «етнос». 2. Поняття національно-етнічної свідомості. 3. Етос як категорія міжкультурної комунікації. <p><i>Рекомендовані джерела:</i> Основні: 1, 2, 3, 5 Додаткові: 6, 10, 13, 18, 19 Інтернет-ресурси: 48, 49, 50</p>	2
	<p align="center"><u>Лекція 4.</u> <u>Рівні міжкультурної комунікації</u></p> <p align="center">План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Критерії розмежування рівнів міжкультурної комунікації. 2. Особливості різних рівнів міжкультурної комунікації. 3. Комунікативні стратегії. <p><i>Рекомендовані джерела:</i> Основні: 1, 2, 3, 5 Додаткові: 6, 9, 10, 13, 18, 19 Інтернет-ресурси: 48, 49, 50</p>	2
	<p>Самостійна робота студентів: Вивчення та доповнення матеріалу лекції, підготовка до практичного заняття. Опрацювання питань для самостійного вивчення:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Розмежування понять «менталітет» і «ментальність». - Природні та соціоетнічні чинники конфлікту «свого» і «чужого». - Прототипи, архетипи, національно-культурні символи. <p>Підготовка індивідуальних творчих завдань-презентацій.</p>	8

	<p align="center"><u>Практичне заняття 3.</u> <i>Форми міжкультурної комунікації</i></p> <p align="center">План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Основні форми міжкультурних комунікацій. 2. Культурний конфлікт, культурна дифузія, культурна експансія. 3. Діалог культур. <p><i>Рекомендовані джерела:</i> Основні: 1, 2, 3, 5 Додаткові: 6, 9, 10, 13, 18, 19 Інтернет-ресурси: 48, 49, 50</p>	2
Тема 4. Психологічні аспекти міжкультурної комунікації		6/10
<p>Знати: поняття «когнітивна картина світу»; особливості когнітивної діяльності і психічних процесів у різних культурних групах; основи психології емоцій в різних культурних групах</p> <p>Вміти: аналізувати вплив національних символів на міжкультурну комунікацію і процес перекладу; користуватися необхідним теоретичним інструментарієм для напрацювання стратегій ефективною комунікації та перекладу</p>	<p align="center"><u>Лекція 5.</u> <i>Ідентичність особистості і культура</i></p> <p align="center">План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Вплив психологічних факторів на комунікацію. 2. Поняття ідентичності. Види ідентичностей. 3. Соціальні ролі. <p><i>Рекомендовані джерела:</i> Основні: 1, 2, 3, 5 Додаткові: 6, 9, 12, 20, 28, 29 Інтернет-ресурси: 41, 43, 44, 45</p>	2
	<p>Самостійна робота студентів: Вивчення та доповнення матеріалу лекції, підготовка до практичного заняття. Опрацювання питань для самостійного вивчення:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Співвідношення поняття «особистість» з поняттями «Я-концепції» і ідентичності. - Причини і наслідки зміни людиною природної ідентичності. - Основні стратегії ввічливості. <p>Підготовка індивідуальних творчих завдань-презентацій.</p>	10
	<p align="center"><u>Практичне заняття 4.</u> <i>Стереотипи і упередження та їхня роль у міжкультурній комунікації</i></p> <p align="center">План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сутність національних стереотипів. 2. Психологічна і соціокультурна природа стереотипів. 3. Вплив національних символів на міжкультурну комунікацію і процес перекладу. <p><i>Рекомендовані джерела:</i> Основні: 1, 2, 3, 4, 5 Додаткові: 6, 9, 12, 13, 20, 28, 29, 40 Інтернет-ресурси: 41, 43, 44, 45</p>	2

	<p align="center"><u>Практичне заняття 5.</u> <i>Кроскультурна психологія та її значення для ефективної міжкультурної комунікації та перекладу</i></p> <p align="center">План</p> <ol style="list-style-type: none"> Особливості когнітивної діяльності і психічних процесів у різних культурних групах. Культурна детермінація свідомості. Психологія емоцій у кроскультурному контексті. <p><i>Рекомендовані джерела:</i> Основні: 1, 2, 3, 4, 5 Додаткові: 6, 9, 12, 13, 20, 28, 29, 40 Інтернет-ресурси: 41, 43, 44, 45</p>	2
Тема 5. Лінгвістичні аспекти міжкультурної комунікації		4/6
<p>Знати: сутність проблеми співвідношення мови і культури та різні підходи до вивчення проблеми співвідношення мови і культури; гіпотезу лінгвістичної відносності</p> <p>Вміти: розрізняти сильний і слабкий варіант гіпотези лінгвістичної відносності; аналізувати вплив вибору мови на комунікативний процес; розуміти специфіку міжкультурної комунікації в умовах спілкування через перекладача</p>	<p align="center"><u>Лекція 6.</u> <i>Мова і культура</i></p> <p align="center">План</p> <ol style="list-style-type: none"> Проблема співвідношення мови і культури. Гіпотеза лінгвістичної відносності. Поняття культурологічної дистанції. <p><i>Рекомендовані джерела:</i> Основні: 1, 2, 3, 5 Додаткові: 6, 10, 12, 16, 17, 23, 38 Інтернет-ресурси: 44, 48, 49</p>	2
	<p>Самостійна робота студентів: Вивчення та доповнення матеріалу лекції, підготовка до практичного заняття. Опрацювання питань для самостійного вивчення:</p> <ul style="list-style-type: none"> Мовні лакуни у міжкультурній комунікації. Перекладацькі адаптивні стратегії у сучасній транслятології та міжкультурній комунікації. Розкрийте сутність поняття «екстралінгвістичний контекст». <p>Підготовка індивідуальних творчих завдань-презентацій.</p>	6
	<p align="center"><u>Практичне заняття 6.</u> <i>Переклад як спосіб сприйняття чужої культури</i></p> <p align="center">План</p> <ol style="list-style-type: none"> Переклад як лінгвокультурологічний процес. Питання перекладності / неперекладності. <p><i>Рекомендовані джерела:</i> Основні: 3, 4, 5 Додаткові: 8, 11, 14, 15, 26, 31, 32, 33, 39 Інтернет-ресурси: 48, 49, 50</p>	2

Тема 6. Західна традиція вивчення міжкультурних комунікацій		6/10
<p>Знати: основні практичні цілі вивчення міжкультурної комунікації в західній науковій традиції; основні положення теорії Е.Холла; поняття «культурний шок»; особливості процесу міжкультурної адаптації</p> <p>Вміти: аналізувати різні етапи культурного шоку; застосовувати стратегії подолання наслідків культурного шоку</p>	<p><u>Лекція 7.</u> <i>Теорія Е.Холла</i> План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Практичні цілі вивчення міжкультурної комунікації в західній науковій традиції. 2. Е.Холл та його програма адаптації американців в інших країнах. 3. Теорія високо- і низькоконтекстуальних культур Е.Холла. <p><i>Рекомендовані джерела:</i> Основні: 3, 4, 5 Додаткові: 9, 20, 30 Інтернет-ресурси: 49, 50</p>	2
	<p>Самостійна робота студентів: Вивчення та доповнення матеріалу лекції, підготовка до практичного заняття. Опрацювання питань для самостійного вивчення:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Вплив книги Е.Холла «Мовчазна мова» (“The Silent Language”) на розвиток міжкультурної комунікації. - К.Оберг і теорія культурного шоку. - Динаміка стрес-адаптація-зростання. <p>Підготовка індивідуальних творчих завдань-презентацій.</p>	10
	<p><u>Практичне заняття 7.</u> <i>Теорія культурного шоку</i> План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття культурного шоку. 2. Етапи культурного шоку. 3. Стратегії подолання наслідків культурного шоку. <p><i>Рекомендовані джерела:</i> Основні: 1, 3, 4, 5 Додаткові: 6, 12, 20, 28 Інтернет-ресурси: 48, 49, 50</p>	2
	<p><u>Практичне заняття 8.</u> <i>Теорія кроскультурної адаптації і переклад</i> План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Адаптація як природне і універсальне явище. 2. Особливості процесу міжкультурної адаптації. 3. Стратегії подолання труднощів у процесі адаптації. <p><i>Рекомендовані джерела:</i> Основні: 1, 3, 4, 5 Додаткові: 6, 12, 20, 28 Інтернет-ресурси: 48, 49, 50</p>	2

Тема 7. Етноцентризм і «незахідні» теорії вивчення міжкультурних комунікацій і перекладу		4/6
<p>Знати: поняття «міжкультурної компетентності»; поняття «етноцентризму» і «етнорелятивізму»; стадії моделі засвоєння чужої культури М.Беннетта; еволюційні стратегії; сутність понять «колоніальна свідомість», «расизм»</p> <p>Вміти: аналізувати етапи розвитку міжкультурної чутливості; характеризувати види та функції етноцентризму; аналізувати структуру толерантності</p>	<p><i>Лекція 8.</i> <i>Етноцентризм і етнорелятивізм</i> План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Модель засвоєння чужої культури М.Беннетта. 2. Етноцентричні етапи моделі. 3. Стадії етнорелятивізму. <p><i>Рекомендовані джерела:</i> Основні: 1, 3, 4, 5 Додаткові: 6, 12, 20, 28 Інтернет-ресурси: 48, 49, 50</p>	2
	<p>Самостійна робота студентів: Вивчення та доповнення матеріалу лекції, підготовка до практичного заняття. Опрацювання питань для самостійного вивчення:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Прояви етноцентризму в культурі та транслятології. - Войовничий етноцентризм. - Еволюційні стратегії. <p>Підготовка індивідуальних творчих завдань-презентацій.</p>	6
	<p><i>Практичне заняття 9.</i> <i>Колоніальна свідомість і расизм</i> План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сучасні деколоніальні дослідження. 2. Сутність понять «колоніальна свідомість», «расизм». 3. Толерантність та рівні її прояву. <p><i>Рекомендовані джерела:</i> Основні: 1, 3, 4, 5 Додаткові: 6, 12, 20, 28 Інтернет-ресурси: 48, 49, 50</p>	2
Тема 8. Картини світу і концептосфера нації		8/12
<p>Знати: сутність поняття «концепт». основні поняття і категорії аксіології; історичні підвалини національних ціннісних домінант; особливості сприйняття і розподілу часу в різних культурах;</p>	<p><i>Лекція 9.</i> <i>Картина світу як віддзеркалення свідомості</i> План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Типи картин світу. 2. Особливості концептуальної картини світу. <p><i>Рекомендовані джерела:</i> Основні: 1, 3, 4, 5 Додаткові: 10, 17, 18, 21, 25, 29 Інтернет-ресурси: 43, 45, 49</p>	2

<p>природу національних розбіжностей просторової картини світу в мовах</p> <p>Вміти: характеризувати різні типи картин світу; характеризувати особливості кожного етапу історії вивчення мовної картини світу; визначати особливості різних мовних картин світу. характеризувати ключові ціннісні концепти різних народів; аналізувати вербальну посередницьку діяльність перекладача крізь призму національних ціннісних картин світу. аналізувати роль національної часової картини світу у міжкультурній комунікації; аналізувати вплив часової і просторової картини світу на процес міжкультурної комунікації і результати перекладу</p>	<p>Самостійна робота студентів: Вивчення та доповнення матеріалу лекції, підготовка до практичного заняття. Опрацювання питань для самостійного вивчення:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Історія вивчення мовної картини світу (В.Гумбольдт, В.Д.Вітні, Ф.Боас, Е.Сепір, Б.Ворф, Л.Вайсгербер). - Сутність поняття «концепт». <p>Підготовка індивідуальних творчих завдань-презентацій.</p>	6
	<p><u>Практичне заняття 10.</u> <i>Мовна картина світу</i> План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття про мовну картину світу. 2. Чинники відмінностей між мовними і концептуальними картинами світу. <p><i>Рекомендовані джерела:</i> Основні: 1, 3, 4, 5 Додаткові: 10, 17, 18, 21, 25, 29 Інтернет-ресурси: 43, 45, 49</p>	2
	<p><u>Лекція 10.</u> <i>Ціннісна картина світу</i> План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Аксиологія як наука. 2. Ціннісні доміанти. Поняття про національні цінності. 3. Мінливість ціннісних концептів. <p><i>Рекомендовані джерела:</i> Основні: 1, 3, 4, 5 Додаткові: 10, 17, 18, 21, 25, 29 Інтернет-ресурси: 43, 45, 49</p>	2
	<p>Самостійна робота студентів: Вивчення та доповнення матеріалу лекції, підготовка до практичного заняття. Опрацювання питань для самостійного вивчення:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Розбіжності національних інтерпретацій простору. <p>Підготовка індивідуальних творчих завдань-презентацій.</p>	6

	<p align="center"><u>Практичне заняття 11.</u> <i>Часова і просторова картини світу</i></p> <p align="center">План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Розподіл і сприйняття часу в різних культурах. 2. Відображення національних розбіжностей часової картини світу в мовах. 3. Простір у різних культурах. 4. Відображення національних розбіжностей просторової картини світу в мовах. <p><i>Рекомендовані джерела:</i> Основні: 1, 3, 4, 5 Додаткові: 10, 17, 18, 21, 25, 29 Інтернет-ресурси: 43, 45, 49</p>	2
Тема 9. Типи культур і міжкультурні стилі комунікації		6/10
<p>Знати: відмінності між різними типами культур; -міжкультурні особливості комунікативної поведінки; сутність поняття лінгвістичний шок</p> <p>Вміти: визначати ознаки, покладені в основу типологізації культур; аналізувати типологічні особливості різних національних культур</p>	<p align="center"><u>Лекція 11.</u> <i>Основні типи культур</i></p> <p align="center">План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Типологізація культур. 2. Типи культур за контекстною спрямованістю та спрямованістю мети діяльності. 3. Типи культур за дистанцією влади. <p><i>Рекомендовані джерела:</i> Основні: 3, 4 Додаткові: 11, 13, 17, 20, 28, 36 Інтернет-ресурси: 43, 45, 48</p>	2
	<p>Самостійна робота студентів: Вивчення та доповнення матеріалу лекції, підготовка до практичного заняття. Опрацювання питань для самостійного вивчення:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Типи культур за гендерною ознакою. - Типологічні особливості української культури. - Типологічні особливості американської культури. <p>Підготовка індивідуальних творчих завдань-презентацій.</p>	10

	<p align="center"><u>Практичне заняття 12.</u> <i>Субкультури і постсубкультури: особливості виникнення та комунікації</i></p> <p align="center">План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Основні підходи до вивчення субкультурних спільнот. 2. Молодіжні субкультури: особливості виникнення і комунікації. <p><i>Рекомендовані джерела:</i> Основні: 3, 4 Додаткові: 11, 13, 17, 20, 28, 36 Інтернет-ресурси: 43, 45, 48</p>	2
	<p align="center"><u>Практичне заняття 13.</u> <i>Міжкультурні стилі комунікації</i></p> <p align="center">План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Міжкультурні особливості комунікативної поведінки. 2. Лінгвістичний шок і переклад. <p><i>Рекомендовані джерела:</i> Основні: 3, 4 Додаткові: 11, 13, 17, 20, 28, 36 Інтернет-ресурси: 43, 45, 48</p>	2
Тема 10. Вербальне вираження національних особливостей і переклад		4/6
<p>Знати: основи вербальної комунікації; роль міжкультурної складової перекладацької компетентності</p> <p>Вміти: аналізувати слово як одиницю мовного зіставлення; характеризувати різні групи безеквівалентної лексики; застосовувати стратегії подолання труднощів і лакунарних розривів у процесі перекладу; характеризувати вплив національно-етнічних чинників на перекладацьку діяльність</p>	<p align="center"><u>Лекція 12.</u> <i>Особливості лінгвістичного каналу комунікації</i></p> <p align="center">План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сутність вербальної комунікації. 2. Значення і смисл слова у міжкультурній комунікації. 3. Внутрішня форма слова. 4. Міжмовні омоніми. <p><i>Рекомендовані джерела:</i> Основні: 1, 3, 4, 5 Додаткові: 8, 11, 14, 16, 24, 26, 31, 32, 37 Інтернет-ресурси: 41, 48, 49, 50</p>	2
	<p>Самостійна робота студентів: Вивчення та доповнення матеріалу лекції, підготовка до практичного заняття. Опрацювання питань для самостійного вивчення:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Звуковий аспект мови. Особливості його передавання засобами іншої мови. - Семантична відмінність слів у різних мовах. - Інші способи мовного вираження національної специфіки. <p>Підготовка індивідуальних творчих завдань-презентацій.</p>	6

	<p align="center"><u>Практичне заняття 14.</u> <i>Стратегії і тактики подолання перекладацьких труднощів</i></p> <p align="center">План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Безеквівалентна лексика. Подолання перекладацьких труднощів. 2. Значення фонових знань для адекватного перекладу. 3. Особливості звертань у міжкультурній комунікації і перекладі. <p><i>Рекомендовані джерела:</i> Основні: 1, 3, 4, 5 Додаткові: 8, 11, 14, 16, 24, 26, 31, 32, 37 Інтернет-ресурси: 41, 48, 49, 50</p>	2
Тема 11. Невербальне вираження національних особливостей і переклад		4/6
<p>Знати: значення невербальної комунікації у міжкультурному спілкуванні; національні особливості невербальних кодів комунікації</p> <p>Вміти: характеризувати різні види невербальної комунікації; аналізувати типові невербальні коди комунікації; аналізувати вплив і значення невербальної комунікації у процесі міжкультурної комунікації і перекладу</p>	<p align="center"><u>Лекція 13.</u> <i>Кроскультурні відмінності невербальних кодів комунікації</i></p> <p align="center">План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сутність невербальної комунікації. 2. Основні види і функції невербальної комунікації. 3. Міжкультурні відмінності невербальних кодів комунікації. <p><i>Рекомендовані джерела:</i> Основні: 1, 2, 3, 4, 5 Додаткові: 8, 9, 13, 27, 28, 34, 36 Інтернет-ресурси: 44, 48, 49</p>	2
	<p>Самостійна робота студентів: Вивчення та доповнення матеріалу лекції, підготовка до практичного заняття. Опрацювання питань для самостійного вивчення:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Мовчання як форма комунікації. - Основні типи дистантних зон. - Передавання інформації за допомогою статичних і повільних сигналів. <p>Підготовка індивідуальних творчих завдань-презентацій.</p>	6
	<p align="center"><u>Практичне заняття 15.</u> <i>Паралінгвістичний канал комунікації</i></p> <p align="center">План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Зовнішній вигляд і одяг. 2. Мова тіла. 3. Паралінгвальні засоби комунікації. <p><i>Рекомендовані джерела:</i> Основні: 1, 2, 3, 4, 5 Додаткові: 8, 9, 13, 27, 28, 34, 36 Інтернет-ресурси: 44, 48, 49</p>	2

Тема 12. Невдачі у міжкультурній комунікації		4/6
<p>Знати: особливості впливу національно-культурних чинників на процес спілкування; сутність і природу комунікативних девіацій; аспекти мовного коду в міжкультурній комунікації</p> <p>Вміти: аналізувати причини невдач у міжкультурній комунікації і перекладі; визначати шляхи їх подолання</p>	<p><u>Лекція 14.</u> <i>Сутність і природа комунікативних девіацій</i> План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття комунікативних девіацій. 2. Типологія комунікативних девіацій. 3. Вплив національно-культурних чинників на процес спілкування. <p><i>Рекомендовані джерела:</i> Основні: 1, 2, 3, 4, 5 Додаткові: 9, 14, 28, 35, 36 Інтернет-ресурси: 44, 48, 49</p>	2
	<p>Самостійна робота студентів: Вивчення та доповнення матеріалу лекції, підготовка до практичного заняття. Опрацювання питань для самостійного вивчення:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Аспекти мовного коду в міжкультурній комунікації. - Національно-культурна специфіка мовленнєвого етикету. - Національно-культурна специфіка максим спілкування. <p>Підготовка індивідуальних творчих завдань-презентацій.</p>	6
	<p><u>Практичне заняття 16.</u> <i>Комунікативні табу і переклад</i> План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Національно-культурна специфіка мовленнєвого етикету. 2. Комунікативні табу. 3. Модель стилів міжкультурних конфліктів. <p><i>Рекомендовані джерела:</i> Основні: 1, 2, 3, 4, 5 Додаткові: 9, 10, 14, 28, 29, 35, 36 Інтернет-ресурси: 44, 48, 49</p>	2
Тема 13. Глобалізація та інформаційне суспільство		6/8
<p>Знати: сутність поняття «інформаційне суспільство»; особливості сучасного етапу глобалізації; принципи академічної доброчесності</p>	<p><u>Лекція 15.</u> <i>Міжкультурні комунікації і глобалізація</i> План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Особливості сучасного етапу глобалізації. 2. Процеси глобалізації та міжкультурні комунікації. <p><i>Рекомендовані джерела:</i> Основні: 1, 2, 3, 5 Додаткові: 6, 13, 20, 25, 29, 35 Інтернет-ресурси: 43, 44, 45, 48, 49, 50</p>	2

<p>Вміти: аналізувати особливості інформаційного суспільства в історичній перспективі; визначати культурно-специфічні аспекти он-лайн комунікації</p>	<p><u>Лекція 16.</u> <i>Реалізація принципів академічної доброчесності в інформаційному суспільстві</i> План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Інформаційне суспільство: поняття і специфіка. 2. Принципи академічної доброчесності та особливості їх реалізації в сучасному інформаційному суспільстві. <p><i>Рекомендовані джерела:</i> Основні: 1, 2, 3, 5 Додаткові: 6, 13, 20, 25, 29, 35 Інтернет-ресурси: 43, 44, 45, 48, 49, 50</p>	2
	<p>Самостійна робота студентів: Вивчення та доповнення матеріалу лекції, підготовка до практичного заняття. Опрацювання питань для самостійного вивчення:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Специфіка англомовного Інтернет-дискурсу. - Особливості інформаційного обміну в мережі Інтернет. - Причини мовних змін в електронній комунікації. <p>Підготовка індивідуальних творчих завдань-презентацій.</p>	8
	<p><u>Практичне заняття 17.</u> <i>Культурно-специфічна комунікація он-лайн</i> План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Культурно-специфічні аспекти он-лайн комунікації. 2. Англійська мова в Інтернет-комунікації. 3. Особливості проектування культурно-специфічних інтерфейсів і контенту. <p><i>Рекомендовані джерела:</i> Основні: 1, 2, 3, 5 Додаткові: 6, 13, 20, 25, 29, 35 Інтернет-ресурси: 43, 44, 45, 48, 49, 50</p>	2
Тема 14. Мови і культури світу в єдності відмінностей		4/6
<p>Знати: сутність поняття «ноосфера»; підвалини існування метамови і найпростіших ментальних концептів</p> <p>Вміти: аналізувати елементарні семантичні одиниці; характеризувати співвідношення макро- і мікросвітів;</p>	<p><u>Лекція 17.</u> <i>Єдність законів природи, мов і культур</i> План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття про ноосферу. 2. Аксиома співвідношення макро- і мікросвітів. 3. Процеси гармонізації універсуму і ноосфери. <p><i>Рекомендовані джерела:</i> Основні: 1, 2, 3, 5 Додаткові: 13, 20, 25, 29, 35 Інтернет-ресурси: 43, 44, 45, 48, 49, 50</p>	2

аналізувати процеси гармонізації універсуму і ноосфери; визначати руйнівні сили, які знищують мови і культури	<p>Самостійна робота студентів: Вивчення та доповнення матеріалу лекції, підготовка до практичного заняття. Опрацювання питань для самостійного вивчення:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Мова як енергія людської культури. - Співіснування універсальних та ідіоетнічних явищ. - Перспективи розвитку мов і культур. <p>Підготовка індивідуальних творчих завдань-презентацій.</p>	6
	<p style="text-align: center;"><u>Практичне заняття 18.</u> <i>Концепція семантичних примітивів</i> План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сутність концепції семантичних примітивів. 2. Елементарні семантичні одиниці. 3. Найпростіші ментальні концепти. <p><i>Рекомендовані джерела:</i> Основні: 1, 2, 3, 5 Додаткові: 13, 20, 25, 29, 35 Інтернет-ресурси: 43, 44, 45, 48, 49, 50</p>	2
ВСЬОГО:		180/6

III. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

Основні:

1. Бацевич Ф.С. Основи комунікативної лінгвістики : підручник. 2-ге вид., доп. К.: ВЦ «Академія», 2009.
2. Загороднова В.Ф. Основи міжкультурної комунікації: навч. посіб. Бердянськ: БДПУ, 2018.
3. Манакін В.М. Мова і міжкультурна комунікація : навч. посіб. К.: ВЦ «Академія», 2012.
4. *Нечипоренко В.О. Проблеми міжкультурної комунікації і перекладу: Опорний конспект лекцій. Вінниця: Видавничо-редакційний відділ ВТЕІ КНТЕУ, 2017.*
5. Стратегії міжкультурної комунікації в мовній освіті сучасних університетів: зб. матеріалів V Міжнародної наукової конференції, м. Київ (11-12 квітня 2019). К.: КНЕУ, 2019.

Додаткові:

6. Академічна доброчесність: виклики сучасності: зб. наукових есе учасників стажування для освітян (Республіка Польща, Варшава, 1-13 жовтня 2018). Варшава, 2018.
7. Алексеева І.О. Вступ до теорії міжкультурної комунікації : підручник. К.: Вид-во КНУ ім. Т.Шевченка, 2011.
8. Бацевич Ф.С., Богданович Г.Ю. Українсько-російський словник термінів міжкультурної комунікації. Саки: Фенікс, 2011.
9. Бурак А.Л. Translating Culture: Перевод и межкультурная коммуникация. Этап 1: уровень слова. М. : «Р.Валент», 2002.
10. Гестеланд Р.Р. Кросс-культурное поведение в бизнесе. Днепропетровск: ООО Баланс-Клуб, 2003.
11. Голубовська І.О. Етнічні особливості мовних картин світу : монографія. К. : Логос, 2004.
12. Демецька В.В. Теорія адаптації: крос-культурні та перекладознавчі проблеми : монографія. Херсон : МЧП «Норд», 2006.
13. Донец П.Н. Основы общей теории межкультурной коммуникации. Харьков : Штрих, 2001.
14. Жайворонок В.В. Знаки української культури : словник-довідник. К. : Довіра, 2006. - 703 с.
15. Зорівчак Р.П. Реалія і переклад. Львів : Вид-во при ЛДУ ім. І.Франка,

16. Кудрявцева Н. Гіпотеза лінгвістичної відносності: за і проти. *Наук. зап. КДПУ ім. В. Винниченка – Сер. : Філол. науки (мовознавство)*. 2011. Вип. 95 (1). С. 69-75.
17. Лебедева Л.Є. Міжкультурна комунікація: лінгвістичний аспект. *Філологічні студії*. 2013. Вип. 9. С. 246-252.
18. Маслова В.А. Homo lingualis в культурі : монографія. Витебск : Изд-во ВГУ, 2004.
19. Маслова В.А. Лингвокультурология : учеб. пособие. М.: ИЦ «Академия», 2004.
20. Махній М. Етноеволюція: Науково-пізнавальні нариси. К.: Vloх.ua,
21. Мілютіна К.Л., Максимов М.В. Психологія міжкультурної комунікації : навч. посіб. К.: Вид-во КНУ ім. Т.Шевченка, 2014.
22. Приходько А.М. Концепти і концептосистеми в когнітивно-дискурсивній парадигмі лінгвістики. Запоріжжя : Прем'єр, 2008.
23. Риженко М.А. Становлення і розвиток міжкультурної комунікації як науки в межах англomовного дискурсу. *Проблеми семантики слова, речення та тексту*. Вип. 25. 2020. С. 350-356.
24. Селиванова Е.А. Основы лингвистической теории текста и коммуникации. К. : Брама, 2004.
25. Семенюк О.А., Паращук В.Ю. Основы теорії мовної комунікації : навч. посіб. К. : ВЦ «Академія», 2011.
26. Слухай Н.В., Снитко О.С., Вільчинська Т.П. Когнітологія та концептологія в лінгвістичному висвітленні : навч. посіб. К. : Вид-во КНУ ім. Т.Шевченка, 2011.
27. Сніца Т.Є. Переклад у контексті міжкультурної комунікації. *Вісник Запорізького національного університету. Сер. «Філологічні науки»*. 2014. № 1. С. 276-280
28. Солощук Л.В. Вербальні і невербальні компоненти комунікації в англomовному дискурсі : монографія. Х. : Константа, 2006.
29. Тер-Минасова С.Г. Язык и межкультурная коммуникация. М. : Слово,
30. Тер-Минасова С.Г. Война и мир языков и культур: вопросы теории и практики. М. : АСТ : Астрель : Хранитель, 2007.
31. В
32. Bordyuk L. Translation as Intercultural Communication: English –
навч. посіб. Львів: Вид-во Львівської політехніки, 2018.

v

i

l

l

a

:

33. Ivanytska N., Sikorska L., Vukolova V. *Cultures contacting in translation. Scientific Letters of Academic Society of Michal Baludansky. Vol. 3, No. 1. 2015. P. 59-63.*
34. Ivanytska N., Nechyporenko V., Sikorska L. *Cultural communication through translation. Scientific Letters of Academic Society of Michal Baludansky. No. 5/7. 2017. P. 45-48.*
35. Klyukanov I.E. *Principles of Intercultural Communication. Boston, 2005.*
36. Novinger T. *Intercultural Communication: a Practical Guide. Austin, TX : University of Texas Press, 2001.*
37. Pascua I. *Translation and Intercultural Education. Meta, XLVIII. 2003. # 1-2. P. 276-284.*
38. Scollon R., Scollon S.W. *Intercultural Communication: a Discourse Approach. 2nd edition. Malden : Blackwell Publishers Ltd., 2001.*
39. Vukolova V. *Translator's Intercultural Competence as a Crucial factor of Successful Intercultural Communication. Наукові записки Національного університету "Острозька академія". Серія "Філологічна" : збірник наукових праць / укладачі : І.В.Ковальчук. С.В.Новоселецька. Острог : Видавництво Національного університету "Острозька академія", 2014. Вип. 48. С. 302-305.*
40. Wierzbicka A. *Understanding Cultures through their Key Words (English, Russian, Polish, German, and Japanese). New York : Oxford University Press, 1997.*

Інтернет-ресурси:

41. www.textology.ru
42. www.E-Lingvo.net
43. www.encyclopedia.com
44. www.filologia.su
45. www.cultureonline.gov.uk
46. www.sciencedaily.com
47. www.4uth.gov.ua
48. www.tandfonline.com
49. www.questia.com/library/communication/human-communication/intercultural-communication
50. <https://academic.oup.com/jcmc/article/11/1/274/4616666>